

Asia: VN/8871/2019

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

järjestö

Vastaajatahon virallinen nimi

Psoriasisliitto ry

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

Hanna Karhunen, hanna.karhunen@psori.fi

Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

-

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Esitetty malli luo psoriasista sairastaville yhdenvertaisemmat mahdollisuudet päästä hoitoon, kun terveyspalvelujen järjestäjien määrä vähenee ja niiden ohjaus valtion taholta voimistuu. Psoriasisliiton ja lääkeyhtiö Janssenin tekemässä tuoreessa kyselyssä, jossa selvitettiin psoriasista sairastavien kokemuksia hoitopoluistaan (n= 1314), selvästi eniten ongelmia ilmeni hoitopolun alkupäässä. Vaikka psoriasiksen diagnosointi on nopeutunut, siinä on edelleen usein viivettä erityisesti nivelpsoriasiksen kohdalla. Psoriasista sairastavat ovat keskimäärin erittäin tyytyväisiä saamaansa erikoissairaanhoidon, mutta sen sijaan perusterveydenhuoltoon jäi heidän kokemuksissaan paljon parannettavaa. Hieman alle puolet vastaajista koki olleensa hyvässä hoidossa perusterveydenhuollossa ollessaan. Tästä näkökulmasta uudistuksen painottuminen perusterveydenhuoltoon on positiivinen muutos. Psoriasisliitto pitää hyvänä asiana, että

lakiluonnoksen perusteluissa on korostettu muun muassa tarvetta tuottaa sosiaali- ja terveyspalveluja lähipalveluina ilman sairastavan pompottelua lukuisiin eri yksiköihin. Perusterveydenhuollossa tulisi olla uudistuksen myötä paremmat konsultointimahdollisuudet erikoissairaanhoidon palveluina. Vaihtoehtoisesti perusterveydenhuollon yksikköön voitaisiin tuoda esimerkiksi erikoissairaanhoidon palveluja, joita olisi mahdollisuus hyödyntää matalammalla kynnyksellä tarpeen mukaan. Tällaiset toimenpiteet todennäköisesti nopeuttaisivat psoriasiksen diagnosointia ja toimivan hoidon aloittamista ja siten pitkällä aikavälillä edistäisivät sairastavien työ- ja toimintakykyä. Toimiviin palvelukokonaisuuksiin voi kuulua myös erityistyöntekijöiden palveluita, kuten jalkojenhoitoa tai ravitsemusterapiaa.

Psoriasisliitto pitää hyvänä asiana, että uudistuksessa halutaan parantaa sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertaista saatavuutta, jolloin myös psoriasiksen hoitoa on mahdollista kehittää yhdenmukaisemmaksi ympäri maata. Liitto kuitenkin huomauttaa, että nyt hyvin toimivia asioita ei kannata uudistuksessa rikkoa. Sote-maakuntien laskennallisessa rahoitusmallissa joidenkin sote-maakuntien rahoitus pienenesi nykytasosta. Rahoitusmalli ei saa vaarantaa nyt ilmeisen hyvin toimivaa ja kehuja saavaa psoriasiksen erikoissairaanhoidon ja siihen pääsyä.

Kuntoutus on tärkeä osa pitkäaikaissairaanhoidon hoitopolkua. Tällä hetkellä Suomen kuntoutusjärjestelmä on kuitenkin hajanainen ja tieto eri palveluista on pilkkoutunut. Moni sairastava ei itse tiedä eri kuntoutusmahdollisuuksista, eikä niistä välttämättä oma-aloitteisesti kerrota terveydenhuollossa. Sairaanhoidopiirien kuntoutusohjaajat tuntevat kuntoutusjärjestelmän kokonaisuuden ja voivat ohjata sairastavaa hakeutumaan hänelle sopivaan kuntoutukseen. Kuntoutusohjaajan palvelut ja ylipäättään kuntoutukseen liittyvä osaaminen tulisi uudistuksessa tuoda vahvemmin osaksi perusterveydenhuoltoa, jotta sairastava voitaisiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ohjata oikeaan palveluun. Tämä olisi myös kuntoutuksen uudistamiskomitean ehdotusten mukaista. Hallitusohjelmassa on sitouduttu edistämään kuntoutuskomitean ehdotuksia.

Terveys- ja hyvinvointierojen taustalla on useita eri syitä, eikä mikään yksittäinen toimenpide riitä niiden kaventamiseen. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tarvitaan kaikkia toimijoita, sosiaali- ja terveydenhuollon lisäksi myös järjestöjä ja paikallisyhdistyksiä. Järjestöjen palvelut tukevat hoitoa ja tarjoavat vertaistukea, jota julkinen terveydenhuolto ei voi tuottaa. Järjestöjen toimintaedellytykset on pystyttävä uudistuksessa turvaamaan. Jo nyt monet kunnat ovat tiukassa taloustilanteessa leikanneet yhdistysten toiminta-avustuksia, vaikka kyse on pääsääntöisesti kunnan budjetissa verrattain pienistä summista. Lakiluonnoksissa vastuut hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi jakautuvat osin epäselvästi kunnan ja sote-maakunnan välillä. Ehdotetussa ratkaisussa järjestelmän väliinpuotoajiksi uhkaisivat jäädä juuri järjestöt ja yhdistykset.

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

-

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Järjestöjen roolia osana sosiaali- ja terveydenhuollon sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuutta tulee täsmentää. Järjestöt ovat palvelujen ja vertaistuen tuottajina tärkeitä yhteiskunnan tukipilareita, ja kokemus- ja tutkimustietonsa avulla ne voivat tuoda esiin myös niiden ihmisten ääniä, jotka eivät muuten pääse kuuluviin. Järjestöjen yhteistyömahdollisuudet sote-maakunnan kanssa sekä niiden vaikuttamismahdollisuudet maakunnan sisällä on turvattava uudistuksessa niin, että kunta ja maakunta eivät voi siirrellä vastuuta toisilleen. Jokaisella sote-maakunnalla olisi hyvä olla vähintään yksi nimetty järjestöyhteyshenkilö.

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

kyllä pääosin

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

ei kantaa

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

kyllä pääosin [Lain 29 §:n 6 momentissa tulee täsmentää, että sote-maakunta voi edistää osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia myös tukemalla alueensa järjestöyhteistyötä kuten maakunnan laajuista järjestöneuvottelukuntaa. Monilla alueilla toimivat ja niille perustettavat järjestöneuvottelukunnat ovat sote-maakunnille jatkossa tärkeitä kumppaneita. Tarkemmin kunkin alueen järjestörakenteet voidaan huomioida sote-maakuntastrategiassa, jossa lain mukaan täsmennetään osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuudet kyseisessä sote-maakunnassa.]

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

ei kantaa

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

ei kantaa

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

ei kantaa

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

29 §: 6 momenttiin lisättävä maininta, että maakunta voi tukea alueensa järjestöyhteistyöelimen tai -elinten, kuten järjestöneuvottelukunnan työtä.

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

-

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

kyllä pääosin [On hyvä, että laissa on huomioitu sote-maakunnan velvoite muodostaa sosiaali- ja terveystalvveluista palvelukokonaisuuksia ja sovittaa palvelut niiden käyttäjän kannalta yhteen. Lain 10 §:ssä säädetään, että sote-maakunnan vastuulla on muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelukokonaisuuksien ja palveluketjujen määrittäminen. Laissa todetaan myös, että tarkemmista velvollisuuksista liittyen muun muassa asiakaskohtaisten suunnitelmien tekoon säädetään erikseen. Psoriasisliitto toteaa, että palvelukokonaisuuksien ja -ketjujen koordinoinnista on tärkeää määritellä erikseen vastuu. Vaikka nyt esitettävä laki määrittää vastuun palvelukokonaisuuksista yksiselitteisesti sote-maakunnalle, on palvelujen käyttäjän näkökulmasta tärkeää, että hänelle on selvillä, mikä taho hänen hoidostaan tai palveluistaan vastaa. Jos erilaisia palveluita on useampia, tulisi asiakkaalle määrittää oma vastuuhenkilö tai koordinaattori, jolla on kokonaisnäkyvyys yhden henkilön saamista eri palveluista. Psoriasisista sairastavien hoitopolkuelvityksessä (Psoriasisliitto ja Janssen 2020) 55 % vastaajista koki, että ollessaan hoidossa perusterveydenhuollossa tai työterveyshuollossa heille oli selvää, mikä taho oli vastuussa heidän hoidostaan. Erikoissairaanhoidon osalta luku on huomattavasti suurempi. Siksi on tärkeää, että laadittaessa laajempia palvelukokonaisuuksia, jotka voidaan mahdollisesti tuoda lähelle asiakasta perusterveydenhuoltoon, myös vastuu niiden koordinoinnista on selkeästi osoitettu tietyille henkilöille. Lain 10 §:ssä säädetään myös, että sote-maakunnan vastuulla on edistää sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen sovittamista yhteen kunnan ja valtion muiden palvelujen kanssa. Tässä lain kohdassa tulisi ottaa huomioon myös järjestöjen palvelut. Järjestöt tuottavat suuren osan mm. eri sairausryhmien kuntoutuksesta sekä tarjoavat matalan kynnyksen ohjausta ja neuvontaa, tukevat omahoidossa ja tarjoavat vertaistukea. Järjestöjen palvelut ovat monessa tapauksessa luonnollinen osa ja jatkumo sosiaali- ja terveydenhuollon palveluille, ja niiden rooli on tunnustettava osana palvelukokonaisuuksien määrittelyä. Järjestöjen palvelujen täysimääräinen hyödyntäminen ja niihin ohjaus sosiaali- ja terveydenhuollosta auttaa hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamisessa.]

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveystalvvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

kyllä pääosin [Osa tulevista sote-maakunnista olisi väestömäärältään niin pieniä, että herää epäily, pystyvätkö ne tarjoamaan yhdenvertaisia palveluja muiden kanssa ja olisiko niillä riittävästi osaamista. Tällöin palvelujen saatavuus ja saavutettavuus voi vaarantua. On kuitenkin hyvä, että laissa on säädetty sote-maakuntien yhteistoiminnasta ja valtion ohjausmenettelystä, jos jonkin sote-maakunnan palvelujen saatavuus tai saavutettavuus on vaarantunut.]

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

ei pääosin [Hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä järjestöt ja paikallisyhdistykset ovat suuressa roolissa: omalla palvelutuotannollaan ne tukevat julkisia sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluja ja lisäksi muun muassa tarjoavat vertaistukea, tietoa sairaudesta ja liikuntatoimintaa. Psoriasisliiton ja paikallisten psoriasisyhdistysten toiminta ja palvelut tukevat psoriasista sairastavien omahoitoa ja sairauden kanssa jaksamista sekä vähentävät yksinäisyyttä ja lisäävät liikuntaa. Järjestöjen toiminnalla on siis merkittävä vaikutus ihmisten työ- ja toimintakyvyn säilyttämiseen ja usein myös muiden sairauksien ennaltaehkäisyyn. Lain 7 §:ssä säädetään, että sote-maakunnan on tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä yhteistyötä muun muassa yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa sekä mahdollisuuksiensa mukaan edistettävä järjestöjen toimintaedellytyksiä hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä. Lain kirjaus on tässä kohdassa melko väljä ja tulkinnanvarainen. Monen paikallisen yhdistyksen hyvinvointia ja terveyttä edistävä toiminta, kuten psoriasista sairastavien liikuntaryhmät, on tällä hetkellä vahvasti riippuvaista kunnan tuesta esimerkiksi toiminta-avustuksen tai tilojen tarjoamisen muodossa. Kun sosiaali- ja terveystalvelujen järjestäminen kunnissa loppuu, on vaarana, että kunnat ajattelevat, ettei sote-järjestöjen tukeminenkaan enää kuulu kunnan vastuualueisiin, vaan kuuluu sote-maakunnalle. Jos sekä kunnalla että sote-maakunnalla on lakiin kirjattu mahdollisuus tukea järjestöjä, uhkana on, että kumpikaan taho ei koe sitä velvollisuudekseen ja järjestöt jäävät uudistuksessa väliinpuotajiksi. On kuitenkin selvää, että väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen edellyttää myös kolmannen sektorin panosta. Siksi lakiin tulisi kirjata tiukemmin sote-maakunnan velvoite varmistaa järjestöjen toimintaedellytykset omalla alueellaan: sote-maakunnalla tulee olla velvollisuus rahoittaa alueensa järjestöjä. Tämän lisäksi muitakin tukimuotoja voi käyttää. Sote-maakuntien tulisi nimetä vähintään yksi järjestöyhteyshenkilö, joka huolehtii keskusteluyhteyden säilymisestä ja järjestöjen vaikuttamismahdollisuuksista. Kunnat ja sote-maakunnat voivat ja niiden kannattaa tehdä yhteistyötä toimintaedellytysten turvaamisessa, mutta lakiin on kirjattava selkeä vastuutaho, jotta järjestöjen tukemista ei voida pallotella eri tahojen välillä.]

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä vastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

kyllä pääosin

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

ei kantaa

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

ei kantaa

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

ei kantaa

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

kyllä

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

kyllä pääosin

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

ei kantaa

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

-

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

7 §: Sote-maakunnalla tulee olla velvollisuus rahoittaa alueensa järjestöjä sekä nimetä vähintään yksi järjestöyhteyshenkilö.

10 §: Sote-maakunnan tulee edistää sosiaali- ja terveystalvelujen yhteensovittamista alueensa järjestöjen palvelujen kanssa.

21 §: 2 momentti, "kuntien, JÄRJESTÖJEN ja muiden toimijoiden kanssa"

22 §: Sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunnan jäseniksi on oltava mahdollisuus ottaa myös järjestöjen edustajia.

23 §: 3 momentti, "kuntien, JÄRJESTÖJEN ja muiden toimijoiden kanssa"

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

-

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaista

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

-

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

-

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

-

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaatavuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

-

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

-

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

-

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

-

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

-

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

-

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savo. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

Etelä-Savon maakuntaan [Nykyisen Itä-Savon sairaanhoitopiirin alueella toimiva Savonlinnan keskussairaalan ihotautien poliklinikka on kooltaan varsin pieni. Psoriasisliitto pitää järkevämpänä yhdistää alue Etelä-Savoon, koska muuten uhkana olisi myös Mikkelin ihotautien poliklinikan toiminnan kuihtuminen. Etelä-Savon sote-maakunta voisi järjestää Itä-Savon alueelle erikoissairaanhoidon palveluja myös muuten kuin oman sairaalan kautta, esimerkiksi etäkonsultaatioina tai kiertävinä palveluina.]

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

-

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

-

38. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltoapiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

-

39. Voimaanpanolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelystä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensatiosääntely hyväksyttävä?

-

40. Voimaanpanolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

-

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

-

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?

-

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

-

44. Voimaanpanolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

-

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveystalouden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannesta vuodesta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnalla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

ei kantaa

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuina?

kyllä pääosin [On hyvä, että terveydenhuollon tarvetekijöissä on huomioitu yhtenä laskennallisena tekijänä ihopsoriasis. Listassa ei kuitenkaan ole otettu huomioon nivelpsoriasisista, joka on yhdessä tai useammassa nivelessä esiintyvä tulehdus. Hoitamattomana tai puutteellisesti hoidettuna se aiheuttaa pysyviä niveltuhoja sekä työ- ja toimintakyvyn heikkenemistä. Nivelpsoriasis kuuluu reumasairauksiin ja se voi esiintyä yksinään tai yhdessä ihopsoriasisin kanssa. Nivelpsoriasis vaatii usein erikoissairaanhoidon jo siksi, että monia sen hoitoon käytettävistä lääkkeistä voi määrätä vain reumasairauksien erikoislääkäri. Suomen noin 100 000 psoriasisista sairastavasta arviolta 10-30 prosentilla on myös nivelpsoriasis. Nivelpsoriasis tulisi huomioida maakuntien rahoitusmallissa kustannuksia kasvattavana tekijänä, joko osana muita reumasairauksia, yhdessä ihopsoriasisin kanssa tai omana sairautenaan. Tällä tavoin nivelpsoriasisin tehokkaaseen hoitoon voidaan osoittaa asianmukainen rahoitus kullekin sote-maakunnalle. Nivelpsoriasisin huomioiminen tarvetekijöissä voisi nopeuttaa myös sen diagnosointia, jossa kestää tällä hetkellä liian kauan. Kesällä 2020 tehdyn selvityksen mukaan 38 prosenttia nivelpsoriasisista sairastavista oli odottanut diagnoosiaan vähintään kolme vuotta oireiden alkamisen jälkeen.]

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *pelastustoimen tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

ei kantaa

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

ei kantaa

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

ei kantaa

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

-

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtiosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta 29 ja 30 §)?

-

55. Ovatko valtiosuuskaiteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta)?

-

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

-

Verolainsäädäntö

58. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

-

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

-

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

-

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

-

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

-

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

-

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

-

66. Onko terveydenhuollon järjestämisvastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämisvastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

-

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

-

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

-

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

-

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereineen selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

ei kantaa

73. Pidättekö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

kyllä

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

-

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

kyllä pääosin [Psoriasisliitto näkee hyvänä asiana, että valtion ohjaus sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisessä vahvistuu. Psoriasisista sairastavien kohdalla muun muassa erikoissairaanhoidon pääsyssä on alueellisia eroja. Sairastavat itse näkevät erityisesti perusterveydenhuollossa paljon parannettavaa. Valtakunnallisen ohjauksen avulla myös psoriasisiksen hoitoa perusterveydenhuollossa on mahdollista kehittää yhdenmukaisemmaksi ja laadukkaammaksi koko maassa. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 21 §:n 2 momentissa säädetään, että valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä tavoitteet koskien muun muassa sote-maakunnan yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa. Tässä tulisi mainita järjestöt suoraan: Järjestöjen toiminta, kokemusasiantuntijuus ja niiden keräämä tutkimustieto on ensiarvoisen tärkeää paitsi hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä, myös sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämisessä. Vaikka strategiset tavoitteet eivät suoraan velvoita sote-maakuntia tiettyihin toimiin, olisi järjestöjen roolia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluketjuissa ja julkisen terveydenhuollon täydentäjinä mahdollista kasvattaa, jos järjestöt olisi huomioitu tavoitteissa. Lain 22 §:ssä säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunnan asettamisesta. Sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunnan perustamisen myötä nykyinen kansanterveyden neuvottelukunta lakkautettaisiin. Kansanterveyden neuvottelukunnan jäsenissä on ollut myös järjestöjen edustajia, sen sijaan sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunnan kokoonpano koostuisi lain mukaan sote-maakuntien ja ministeriöiden edustajista. Vaikka sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunnalla olisi mahdollisuus kuulla järjestöjen edustajia työssään, Psoriasisliitto pitää tärkeänä, että järjestöjen edustajia olisi myös neuvottelukunnan jäsenenä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä on mahdotonta arvioida ja toteuttaa ilman järjestöjen panosta, samoin sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisten tavoitteiden arviointi edellyttää myös järjestöjen keräämää kokemustietoa muun muassa eri pitkäaikaissairauksiin ja vammoihin liittyen.]

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin [Psoriasisliitto pitää hyvänä asiana, että sote-maakuntien tehtävien toteuttamista arvioitaisiin ja siitä keskusteltaisiin vuosittain. Liitto kiittää, että yhdeksi arvioitavaksi kohteeksi on nostettu sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 23 §:n 3 momentissa sote-maakunnan yhteistyö muiden toimijoiden kanssa. Kyseisessä momentissa tulee kuitenkin yksiselitteisesti mainita järjestöt. Koska järjestämislain 7 §:ssä on jo kirjattu erikseen sote-maakuntien yhteistyövelvollisuus järjestöjen kanssa, tulee tämän näkyä myös maakunnan toiminnan arvioinnissa ja neuvottelujen asialistalla. On myös huomioitava, että sote-maakuntien omissa strategioissa on sote-maakuntalain 41 §:n mukaan otettava huomioon asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet, mihin sisältyy myös sote-maakunnan tekemä yhteistyö alueensa järjestöjen kanssa. On luonnollista, että yhteistyön toimivuutta arvioidaan paitsi sote-maakunnan sisällä, myös valtakunnan tasolla, jolloin hyviä järjestöyhteistyön ja palveluohjauksen käytäntöjä voidaan helpommin levittää ja juurruttaa.]

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja

tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

kyllä

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

-

80. Onko uudistuksen muutoskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

-

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutoskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

-

82. Näkemyksenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

-

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

-

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

-

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistuksen alueelliseen toteutukseen?

-

muuta, mitä?

-

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

-

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

-

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

-

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

-

Bäckman Sonja
Psoriasisliitto ry

Karhunen Hanna
Psoriasisliitto ry

